

LA MALDAT INDOLENT DE L'ESPÈCIE HUMANA

El protagonista de *Solar*, el físic Michael Beard, per un seguit de casualitats i circumstàncies tindrà a l'abast el desenvolupament d'una font d'energia neta extraordinària: la fotosíntesi artificial. I ell i només ell, per les mateixes raons, estarà en disposició d'esguerrar-ho de mig a mig

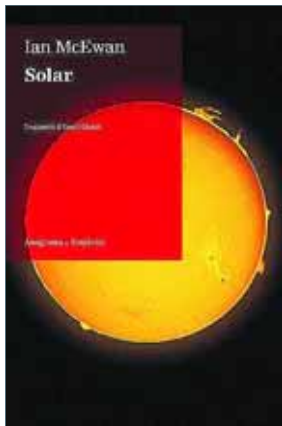
Text: **Jordi Rourera**
jordirourera@yahoo.es

Si algú busca en aquest llibre discussions sobre el canvi climàtic i l'escalfament global, quedarà ben decebut. Encara que aquests temes en constitueixen el teló de fons, les opinions apareixen sempre rere el vel d'una calculada ambivalència. La justa que convé a l'argument. Aquest *Solar* no "reflexiona" sobre l'amenaça del clima, sinó que la utilitza per posar en primer pla el drama del potencial infinit i malbaratat de l'ésser humà, el seu egocentrisme patològic, la intel·ligència que és dilapidada per una malícia només indolent. Senyores i senyors, els presentem Michael Beard.

Físic guanyador del premi Nobel, obès, cinc vegades casat i amb el

cinquè matrimoni fent aigües per culpa de les seves recurrents infidelitats, Michael Beard ha deixat enrere els millors moments de la seva carrera. L'any 2000, fa temps que no publica res que sigui digne d'esment i viu de les diverses sinecures que li procura el seu prestigi. No

especialment convençut del perill mediambiental, és tanmateix la figura visible del Centre Nacional d'Energia Renovable, un institut de recerca creat pel Govern Blair per exigències del populisme. Una barreja de mandra i desinterès li impedeixen fer cas dels investigadors del Centre –més joves i emprenedors i que ell ni tan sols distingeix– que sí tenen idees. Aquest és el protagonista de *Solar*. I la gràcia del cas és que ell i només ell, per un seguit de casualitats i circumstàncies, unides a la seva prò-

pia capacitat científica, tindrà a l'abast el desenvolupament d'una font d'energia neta extraordinària: la fotosíntesi artificial. I ell i només ell, per les mateixes raons, estarà en disposició d'esguerrar-ho de mig a mig.

Val la pena no desvetllar gaires detalls més de l'ar-

gument. Tot i que, durant tota la primera part de les tres que té la novel·la, la trama principal no acaba d'arrencar, sí que resulta extremament hilarant. Potser per facilitar l'empatia del lector amb un personatge tan negatiu, McEwan es pren el seu temps a fer-lo caure de desgràcia en desgràcia, incloent-hi un viatge al pol Nord on la comicitat –una mica a l'estil de Tom Sharpe– adopta tons salvatge grotescos. Així, pot ser que arribem a un terç de la novel·la pensant que Beard és

El canvi climàtic mai no és el discurs de la novel·la, sinó el dels personatges

només un pobre diable; però, llavors, l'inesperat fa acte de presència i McEwan dona un tomb rodó i sorprenent a la trama, un gir extraordinari ple de possibilitats. A partir d'aquí, en les dues parts restants, situades l'any 2005 i 2009 respectivament, la novel·la ja no decau gens ni mica i va alternant els entrebancs científics i vitals que troba Beard en el seu projecte amb alguns *flashbacks* que acaben de donar-nos la mesura del seu caràcter.

Perquè, és clar, la clau de tota la novel·la és Michael Beard. El narrador, extern, adopta el punt de vista del personatge per donar-nos sempre la seva visió de les coses: Beard és masclista, prepotent, orgullós... També un científic brillant, si bé en decadència. Esdeveniments i personatges només tenen entitat en funció de com l'afecten a ell. Podria salvar el

planeta, un home així? Aquest mateix punt de vista parcial i subjectiu també marca l'ambigüitat sobre els temes mediambientals. El canvi climàtic mai no és el discurs de la novel·la, sinó el dels personatges. Al començament, Beard viu ignorant-lo. Més endavant, afirma que hi creu, quan desenvolupa la fotosíntesi artificial. Ho diu per interès? No ho sabem. El més irònic és que, per a ell, aquest descobriment que pot canviar el món és un negoci, una oportunitat d'assolir èxit i diners.

Solar és una novel·la intranquil·litzadora: d'alguna manera, la humanitat excessiva i plena de defectes de Michael Beard actua com una imatge complexa i matisada, tràgicòmica, del fracàs de l'espècie davant de tantes últimes oportunitats que no podem evitar de veure com es deixen perdre.

Solar
Ian McEwan / Traducció d'Emili Olcina

Editorial Empúries, Barcelona, 2011
336 Pàgs / 19,5 €

LA PASTORA, VÍCTIMA O BOTXÍ?

Text: **Aina Tur**
ainatur@hotmail.com

A *Donde nadie te encuentre* –Premi Nadal 2011– Alicia Giménez Bartlett ens mena astutament pels paratges desolats d'un passat no gaire llunyà, encarant-nos als personatges –alguns reals, altres no tant–, que l'habitaren. Les seves lletres ens submergeixen en una Espanya amagada que es va traient el vel de l'oblit a mesura que passen les pàgines obligant-nos, sense miraments, a viure i a patir la misèria –l'espiritual i la material– d'una postguerra que s'ha convingut enterrar.

La ficció comença pels voltants de l'any 1956 quan a Lucien Nourissier –psiquiatra i professor de la Sorbona– li arriba a les mans un article de *La Vanguardia* escrit per Carlos Infante –un desvergonyit periodista que malviu a Barcelo-

Feia temps que Gimenez Bartlett volia apropar-se a aquest maqui hermafrodita que es negà a triar entre l'exili i la mort

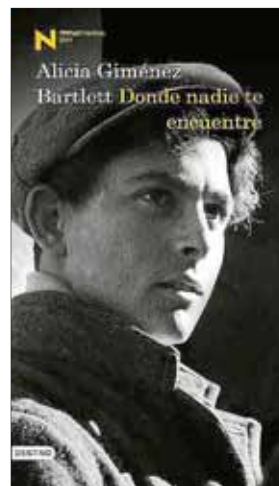
na- sobre La Pastora –un maqui suposadament hermafrodita a qui li imputen vint-i-nou assassinats però que aconsegueix anar burlant la llei refugiant-se a la muntanya–. Lucien es posa en contacte amb Infante perquè l'ajudi a localitzar aquest ésser misteriós, cruel i sanguinari. Vol trobar-s'hi cara a cara. El psiquiatra francès està convençut que coneixent a fons aquesta ment criminal podrà ajudar a altres malalts.

En plena postguerra i sota un règim autoritari i repressiu, Lucien i Carlos, s'endinsen en una Espanya atemorida que costarà fer parlar. És entre les peripècies que aquests dos nous aventurers han de superar que Giménez Bartlett intercala un monòleg interior de La Pastora. Potser aquesta barreja de realitat i ficció massa estructurada és el punt feble de la novel·la, però sens dubte la lectura no permet entretenir-se en aquest petit inconvenient.

La guanyadora del Nadal 2011 no deixa que li tremoli el pols aclaparant per l'emoció d'anar descobrint

qui és veritablement La Pastora, ni tampoc flaqueja quan ens permet ser testimonis de com l'entorn hostil absorbeix les ànimes dels dos protagonistes d'aquesta novel·la d'aventures. I és aquí –en la pulsio ferma– on rau el magnetisme d'aquesta prosa justa i eficaç que exhuma amb precisió a Teresa Pla Masseguer, Florenci Pla Masseguer, Teresot, La Pastora i Durruti –cinc apel·latius per a una mateixa persona–.

Feia temps que Gimenez Bartlett volia apropar-se a aquest maqui que es negà a triar entre l'exili i la mort, i és per això que l'editorial envià un documentalista a recopilar dades a les terres de Castelló. L'investigador tornà amb les mans buides. Ningú no parlava. Ningú no recordava. Més endavant,

però, José Calvo s'endinsà en aquests paratges amb el mateix objectiu, ell era de la zona i aquest fet afavorí l'èxit de la seva recerca. El resultat de tan acurat estudi es fa palès en *La Pastora. Del monte al mito*, un material imprescindible per a l'elaboració d'aquesta obra guanyadora.

Inscrita com a dona, Teresa va viure al marge –fugitiva d'una societat que mai no l'acceptà– pasturant ramats i realitzant tasques pròpies d'un home. La seva força descomunal anava nodrint el mite. Era un home amb faldilles? O una dona amb barba? Ningú no ho acabava de saber, ni ella mateixa. Aquesta indefinició la torturava mentre gairebé tothom se'n burlava. Un dia Teresot es va treure les faldilles per posar-se uns pantalons i,

fusell en mà, entrà al maquis. Va ser llavors que Florenci Pla Masseguer, més furtiu que mai, assaborí la llibertat.

Mai no es va poder provar que Pla Masseguer hagués comès els crims que li imputaven. L'única certesa sobre la seva persona és que visqué i morí envoltada d'una esfereïdora soledat.

Quan Alicia cantava –al col·legi de les Teresianes de Tortosa: “*Viva la Guardia Civil que ha atrapado a La Pastora, mujer de bajos instintos, fea, mala y pecadora...*” mai no pogué imaginar que consagraria la seva carrera amb un llibre impregnant d'aquest ésser impossible d'oblidar. Suposo que en certa manera aquesta és la redempció per haver entonat tan desafortunats cants. Giménez Bartlett pot estar satisfeta de veure com el Nadal amplifica l'abast de la seva disculpa.

Donde nadie te encuentre
Alicia Giménez Bartlett

Editorial Destino, Barcelona, 2011.
512 Pàgs / 20 €